

Sygn. akt IC 877/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO M. Wurm – Klag

Protokolant: Justyna Malczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2014 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa Gminy J.

przeciwko R. P.

o zapłatę

I. Oddała powództwo;

II. Zasądza od strony powodowej Gminy J. na rzecz pozwanego R. P. kwotę 5600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. Nakazuje stronie powodowej Gminie J. uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Świdnicy kwotę 11,40 zł tytułem wydatków.

Sygn. akt I C 877/12

UZASADNIENIE

Strona powodowa Gmina J. domagała się orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwany R. P. ma zapłacić na jej rzecz kwotę 140.636,38 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2004 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu.

W uzasadnieniu podała, że w dniu 1 sierpnia 2001 r. strony zawarły umowę Nr (...) w trybie przetargu nieograniczonego z ustawy o zamówieniach publicznych na wykonanie zadania – „Modernizacja kotłowni z instalacją centralnego ogrzewania, termoizolacja budynków oraz remont pomieszczeń szkoły podstawowej w J.”. Termin rozpoczęcia robót budowlanych został określony w umowie na dzień 2 sierpnia 2001 r., zaś zakończenie robót miało nastąpić 15 lutego 2002 r. Strony zawarły aneks do powyższej umowy, w którym zmieniły termin zakończenia robót budowlanych na dzień 15 kwietnia 2002 r. Wynagrodzenie wykonawcy wynosiło 1.678.023,78 zł netto (1.795.485,44 zł brutto). W dniu 11 lutego 2002 r. strony zawarły umowę nr (...), której przedmiotem były roboty dodatkowe – „wymiana instalacji elektrycznej w budynku dydaktycznym, łączniku, sali gimnastycznej z zapleczem w szkole podstawowej w J.”. Zakończenie robót ustalono na 1 marca 2002 r. Wynagrodzenie wykonawcy strony ustaliły na kwotę 88.960 zł podwyższone o stawkę podatku vat na podstawie kosztorysu ofertowego, przy czym ostateczna wartość ustalona miała być na podstawie kosztorysu powykonawczego sporządzonego przez wykonawcę pozwanego i zatwierdzonego przez inspektora nadzoru zamawiającego w terminie płatności 60 dni na podstawie faktury wystawionej po bezusterkowym komisyjnym odbiorze robót.

W dniu 11 lutego 2002 r. strony zawarły umowę Nr (...) na roboty dodatkowe – „wykonanie robót adaptacyjnych w pomieszczeniach mieszkalnych

w budynku szkoły podstawowej w J.". Wartość wynagrodzenia kosztorysowego strony ustaliły na 12.000 zł podwyższone o stawkę podatku vat.

W dniu 25 lutego 2002 r. strony zawarły umowę Nr (...) na roboty dodatkowe – „wykonanie zabezpieczeń budynku dydaktycznego Szkoły Podstawowej w J. na wpływ eksploatacji górniczej.” Wynagrodzenie kosztorysowe strony określiły na 58.219,13 zł podwyższone o stawkę podatku vat.

W dniu 25 lutego 2002 r. strony zawarły umowę Nr (...) na roboty dodatkowe – „Wykonanie zabezpieczeń budynku kotłowni przy Szkole Podstawowej w J. na wpływ eksploatacji górniczej”. Wynagrodzenie kosztorysowe za wykonanie tej umowy wynosiło 72.160,35 zł podwyższone o stawkę podatku vat.

W dniu 19 września 2002 r. strony zawarły umowę Nr (...) na roboty dodatkowe – „wykonanie wzmocnień fundamentów pod ścianą klatki schodowej budynku dydaktycznego Szkoły Podstawowej w J.". Wynagrodzenie kosztorysowe za wykonanie tej umowy wynosiło 6.298,38 zł podwyższone o stawkę podatku vat.

W dniu 25 marca 2002 r. strona powodowa otrzymała pismo od pozwanego o cesji długu strony powodowej na rzecz (...) Banku (...)

S. A. w P.z tytułu umowy Nr (...) i faktury nr (...) z dnia

1 października 2001 r. Następnie strona powodowa w dniu 18 kwietnia 2002 r. otrzymała powiadomienie o cesji z faktury nr (...) z dnia 31 grudnia 2001 r. Do powiadomienia dołączono umowę cesji Nr (...) z 10 kwietnia 2002 r.

Z umowy cesji i powiadomienia wynikało, że w ramach kwoty określonej fakturą nr (...) na kwotę 603.345,73 zł mieści się kwota 321.224,17 zł wymagalna od 31 lipca 2002 r. i kwota 282.121,56 zł wymagalna od dnia 31 stycznia 2003 r.

W dniu

3 kwietnia 2002 r. (...) Bank (...) S. A. w P. zawarł z Gminą J. porozumienie w sprawie spłaty należności przysługujących dotychczas dla wykonawcy robót, a nabytych w ramach cesji przez (...) S. A. w P.. Kwota do spłaty to 434.647,19 zł, z czego kwota 307.000 zł wymagalna od dnia

8 grudnia 2001 r. i kwota 127.647,19 zł wymagalna od dnia 31 lipca 2002 r. oraz należności odsetkowe na kwotę 20.102,19 zł – łącznie 454.749,38 zł. Gmina spłaciła tę należność w całości.

Pozwany przedłożył faktury za wykonane roboty z umowy (...): fakturę vat nr (...) z dnia 19 września 2001 r. na kwotę 305.092 zł netto, fakturę vat nr (...) na kwotę 652.477,01 zł netto oraz fakturę vat nr (...) na kwotę 563.874,51 zł netto.

Pozwany przerwał prace remontowe w budynku szkoły i mimo wezwań i pism informujących go o konieczności udziału w postępowaniu i czynnościach inwentaryzacyjnych i spisaniu materiałów budowlanych pozostawionych na budowie nie brał udziału w tych czynnościach. W wyniku czynności inwentaryzacyjnych spisano z udziałem inwestora zastępczego pozostawione materiały budowlane

i wyceniono ich wartość w celu pomniejszenia zadłużenia pozwanego względem Gminy. Z ustaleń komisji inwentaryzacyjnej wynikało, że faktury (...)

i (...) były zawyżone o wartość 146.422,80 zł netto. W trakcie prac komisja inwentaryzacyjna ustaliła również, że wartość netto wykonanych robót z umowy nr (...) to kwota 87.878,49 zł, zaś wartość materiałów pozostawionych na placu budowy przez pozwanego jako wykonawcę, to kwota 2.054,89 zł. Z umowy Nr (...) wartość netto robót wykonanych to 3.608,19 zł. Dodatkowo ustalono, że wartość prac wadliwie wykonanych, niezdatnych do przyjęcia, czyli do potrącenia względem wykonawcy wynosi 33.509,99 zł. Pozwany przedłożył fakturę vat nr (...) na kwotę 6.587,52 zł za roboty z umowy nr (...). Pozwany przedłożył także fakturę vat (...) na kwotę 62.294,47 zł brutto z tytułu wykonanych robót

z umowy (...) i rozliczono ją w ramach udzielonej zaliczki.

Strona powodowa podkreślała, że kwota 140.636,38 zł dochodzona niniejszym pozwem wynika z nadpłaconych pozwanemu należności w rozliczeniu pomiędzy stronami z tytułu kilku umów na roboty budowlane. Należność dla strony powodowej od pozwanego z tytułu rozliczenia robót podstawowych to kwota 192.528,03 zł. Na kwotę tę składa się kwota 156.672,40 zł (wynikająca z różnicy 1.627.941,36 zł – wartość robót wg faktur wykonawcy i 1.471.268,96

– wartości robót wg komisji inwentaryzacyjnej) oraz kwota 35.855,63 zł, tj. wartość robót wadliwie wykonanych. Należność dla strony powodowej w wysokości 192.528,03 zł została pomniejszona o kwotę 51.891,65 zł, a zatem kwota dochodzona pozwem wynosi 140.636,38 zł. Strona powodowa liczy odsetki od dnia 31 grudnia 2004 r. (od pierwszego potwierdzenia salda przez pozwanego).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 2 maja 2011 r. (sygn. akt I Nc 30/11) uwzględniono w całości żądanie strony powodowej.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia ze względu na upływ trzyletniego terminu wymagalności roszczenia. Pozwany zarzucał, że strona powodowa nie wyjaśniła co składa się na kwotę dochodzoną pozwem. Strona powodowa podała, że pozwany zawyżył faktury o 146.422,80 zł (156.672,40 zł brutto), a wartość prac wadliwie wykonanych wynosi 33.509,03 zł (35.855,63 zł brutto), czyli stronie powodowej należy się kwota 192.528,03 zł brutto. Wartość robót wykonanych na podstawie umowy Nr (...), to kwota netto 87.878,49 zł (94.029,98 zł), wartość robót wykonanych z umowy (...), to kwota 3.608,19 zł netto (3.860,76 zł brutto) natomiast wartość materiałów pozostawionych na placu budowy wynosi kwotę 2.504,89 zł. Oznacza to, że pozwanemu przysługuje wynagrodzenie w kwocie 100.395,63 zł. Pozwany podnosił, że nie wiadomo zatem na jakiej podstawie strona powodowa pomniejszyła swoją należność o kwotę 51.891,65 zł. Pozwany podnosił również, że zawarta w dniu 1 sierpnia 2001 roku umowa nr (...) zgodnie z zapisem §9 ust. 1 określa za wykonanie przedmiotu umowy kwotę 1.678.023,78 zł, jako wynagrodzenie ryczałtowe. Dodatkowo, zgodnie z zapisem §9 ust. 3 zapłata wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy miała być dokonana po zrealizowaniu robót zgodnie z harmonogramem realizacji stanowiącym załącznik nr 1 do zawartej umowy, protokołarnym odbiorze oraz wystawieniu faktury vat. Pozwany podał, że po wykonaniu robót objętych harmonogramem, wystawił następujące (sporne) faktury vat:

- nr (...) na kwotę netto 305.092 zł (326.448,44 zł brutto),
- nr (...) na kwotę netto 652.474,01 zł (698.147,19 zł brutto),
- nr (...) na kwotę netto 563.874,51 zł (603.345,73 zł brutto).

Wszystkie faktury zostały wystawione na podstawie protokołu odbioru wykonanych robót, których wykonanie potwierdził inspektor nadzoru R. K.. Pozwany podnosił, że z istoty samej umowy ryczałtowej wynika, że podstawą rozliczenia wykonanych robót nie może być kosztorys powykonawczy, zatem dokonane przez stronę powodową jednostronnie wyliczenia są bezpodstawne. Wyliczeń tych dokonał R. K., który pierwotnie bez zastrzeżeń dokonał odbioru robót. Pozwany zarzucał, że strona powodowa nie udowodniła wysokości żądanego roszczenia oraz nie przedstawiła żadnych dowodów, poza informacją

z dnia 21 października 2003 r., na poparcie swoich żądań. Strona powodowa nie wykazała, dlaczego jej zdaniem, pozwany zawyżył wysokość wykonanych robót, nie wykazała także, jakie roboty zostały przez pozwanego wadliwie wykonane, czy wadliwość dotyczy robót już odebranych, czy inwentaryzowanych w toku. Ponadto pozwany zarzucał, że poza umowami wskazanymi w pozwie, strona powodowa zawarła z pozwanym jeszcze szereg umów na roboty dodatkowe.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2011 r. Sąd oddalił powództwo i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 3.634 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd uznał, że powództwo jako przedawnione podlegało oddaleniu.

W wyniku apelacji wniesionej przez stronę powodową, Sąd Apelacyjny we W. wyrokiem z dnia 23 marca 2012 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Zdaniem sądu II instancji nie można uznać, by roszczenie było przedawnione. Roszczenie strony powodowej nie było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Związany z działalnością gospodarczą pozwanego (a nie strony powodowej) jest jedynie stosunek prawny, na kanwie którego strona powodowa skonstruowała swoje niezwiązane z działalnością gospodarczą roszczenie. Sąd I instancji w rozpoznawanej sprawie nie wskazał żadnej innej (oprócz tej niewłaściwej) podstawy prawnej, która skutkowałaby możliwością przyjęcia trzyletniego terminu przedawnienia

roszczenia strony powodowej wobec pozwanego. Sąd Apelacyjny weW.w uzasadnieniu wskazał, że dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie strona powodowa wywodzi z umów o roboty budowlane zawartych z pozwanym, a roszczenia Gminy nie są związane z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, dlatego roszczenia te przedawniają się, po myśli art. 118 k.c., z upływem dziesięciu lat. Powyższe skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, celem rozpoznania istoty niniejszej sprawy, tj. dokonania merytorycznej oceny żądania strony powodowej.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 sierpnia 2001 r. strony zawarły umowę Nr (...). Na podstawie przeprowadzonego postępowania w trybie przetargu nieograniczonego o udzielenie zamówienia publicznego, rozstrzygniętego w dniu 19 lipca 2001 r., pozwanemu powierzono wykonanie zadania inwestycyjnego – „Modernizacja kotłowni z instalacją centralnego ogrzewania, termoizolacja budynków oraz remont pomieszczeń szkoły podstawowej w J.”. Wysokość wynagrodzenia ryczałtowego pozwanego strony ustaliły na kwotę 1.795.485,44 zł brutto. Umowa przewidywała, że jeżeli w toku realizacji robót wystąpi potwierdzona przez zamawiającego konieczność wykonania robót dodatkowych, których zakres nie przekroczy 20% uprzedniego zamówienia, to wykonawca zobowiązany jest wykonać te roboty w przypadku zlecenia ich przez zamawiającego jako dodatkowe zamówienie, udzielone z wolnej ręki, przy jednoczesnym zachowaniu tych samych norm, standardów i parametrów w oparciu o składniki cenotwórcze zaoferowane na przetargu.

(dowód: umowa Nr (...))z 01.08.2001 r., k. 6 – 14; opinia biegłego sądowego J. M., k. 249; ustne wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, k. 300)

W dniu 31 sierpnia 2001 r. inspektor nadzoru robót budowlanych R. K.(przedstawiciel strony powodowej), kierownik budowy W. S.oraz pozwany dokonali odbioru robót budowlano – remontowych i stwierdzili, że wartość tych robót wyniosła 305.092 zł netto. Żadna ze stron nie wniosła uwag do protokołu odbioru wykonanych robót z dnia 31 sierpnia 2001 r. Na tej podstawie pozwany 19 września 2001 r. wystawił stronie powodowej fakturę vat nr (...)na kwotę 326.448,44 zł brutto (305.092 zł netto).

(dowód: protokół odbioru wykonanych robót z 31.08.2001 r., k. 25 – 25v.; faktura vat nr (...), k. 24 – 24v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 249, 251; ustne wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, k. 300)

W dniu 1 października 2001 r. inspektor nadzoru robót budowlanych R. K., kierownik budowy W. S.oraz pozwany dokonali odbioru robót budowlano – remontowych i stwierdzili, że wartość tych robót wyniosła 652.474,01 zł netto. Żadna ze stron nie wniosła uwag do protokołu odbioru wykonanych robót z dnia 1 października 2001 r. Na tej podstawie pozwany 8 października 2001 r. wystawił stronie powodowej fakturę vat nr (...)na kwotę 698.147,19 zł brutto (652.474,01 zł netto).

(dowód: protokół odbioru wykonanych robót z (...) r., k. 27 – 27v.; faktura vat Nr (...), k. 26 – 26v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 250 – 251; ustne wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, k. 300)

W dniu 31 grudnia 2001 r. inspektor nadzoru robót budowlanych R. K., kierownik budowy W. S.oraz pozwany dokonali odbioru robót budowlano – remontowych i stwierdzili, że wartość tych robót wyniosła 563.874,51 zł netto. Żadna ze stron nie wniosła uwag do protokołu odbioru wykonanych robót z dnia 31 grudnia 2001 r. Na tej podstawie pozwany 31 grudnia 2001 r. wystawił stronie powodowej fakturę vat nr (...)na kwotę 603.345,73 zł brutto (563.874,51 zł netto).

(dowód: protokół odbioru wykonanych robót z (...) r., k. 29 – 29v.; faktura vat nr (...), k. 28 – 28v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 250 – 251; ustne wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, k. 300)

W dniu 11 lutego 2002 r. strony zawarły umowy:

- Nr (...)– „wymiana instalacji elektrycznej w budynku dydaktycznym, łączniku i sali gimnastycznej z zapleczem w szkole podstawowej w J.” – za wykonanie przedmiotowego zadania pozwany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 88.960 zł netto wynikające z kosztorysu ofertowego pozwanego;

- Nr (...)– „wykonanie robót adaptacyjnych w pomieszczeniach mieszkalnych w budynku szkoły podstawowej w J.” – za wykonanie przedmiotowego zadania pozwany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 12.000,73 zł netto wynikające z kosztorysu ofertowego pozwanego.

(dowód: umowa Nr (...)z 11.02.2002 r., k. 16 – 18; umowa Nr (...)z 11.02.2002 r., k. 19 – 19v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 251, 252)

W dniu 12 lutego 2002 r. strony podpisały aneks nr (...)do umowy z dnia 1 sierpnia 2001 r., w którym zmieniły termin wykonania robót na dzień 15 kwietnia 2002 r.

(dowód: aneks nr (...)do umowy Nr (...)z 12.02.2002 r., k. 15)

W dniu 25 lutego 2002 r. strony zawarły umowy:

- Nr (...)– „wykonanie zabezpieczeń budynku dydaktycznego Szkoły Podstawowej w J.na wpływ eksploatacji górniczej” – za wykonanie przedmiotowego zadania pozwany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 58.219,13 zł netto wynikającą z kosztorysu ofertowego pozwanego;

- Nr (...)– „wykonanie zabezpieczeń budynku kotłowni przy Szkole Podstawowej w J.na wpływ eksploatacji górniczej” – za wykonanie przedmiotowego zadania pozwany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 72.160,35 zł netto wynikające z kosztorysu ofertowego pozwanego.

(dowód: umowa Nr (...), k. 20 – 20v.; umowa Nr (...), k. 21 – 21v.)

W dniu 3 kwietnia 2002 r. (...) Bank (...) S. A.w P. i Gmina J.zawarły porozumienie Nr (...). W porozumieniu tym strony ustaliły, że wierzytelność Banku wobec Gminy wynosi z odsetkami 454.749,38 zł. Gmina J.potwierdziła, że wierzytelność ta jest bezsporna, nie objęta żadnymi porozumieniami ograniczającymi prawo do jej przenoszenia. Pismem z dnia 21 października 2003 r. (...) Bank (...) S. A. w P.potwierdził, że wierzytelność wynikająca z porozumienia Nr (...)z 3 kwietnia 2002 r. została spłacona.

(dowód: porozumienie z 03.04.2002 r., k. 97 – 100; pismo (...) Banku (...) S. A.w P.z 21.10.2003 r., k. 101)

W dniu 10 kwietnia 2002 r. pozwany zawarł z (...) Bankiem (...) S. A.w P.umowę cesji wierzytelności Nr (...). Przedmiotem cesji była wierzytelność przysługująca pozwanemu wynikająca z faktury vat nr (...)z dnia 31 grudnia 2001 r. Wierzytelność wynosiła 603.345,73 złotych.

(dowód: umowa cesji wierzytelności z 10.04.2002 r., k. 89 – 91)

Pismem z dnia 15 kwietnia 2002 r. (...) Bank (...) S. A. w P.poinformował Gminę J., że zgodnie z porozumieniem z 3 kwietnia 2002 r. skorygował powiadomienie o cesji wierzytelności z dnia 25 marca 2002 r. dotyczące faktury nr (...)z 8 października 2001 r. i że wierzytelność wraz z odsetkami wynosi 454.749,38 zł

(dowód: pismo (...) Banku (...) S. A.z 15.04.2002 r., k. 92; zestawienie zadłużenia z 03.04.2002 r., k. 93 – 94; zawiadomienie z dnia 25.03.2002 r., k. 95 – 96)

W protokole odbioru wykonanych robót z dnia 15 kwietnia 2002 r., inspektor nadzoru robót budowlanych R. K., kierownik budowy W. S.

i pozwany stwierdzili, że wartość robót za „wykonanie zabezpieczeń budynku dydaktycznego szkoły podstawowej w J.na wpływ eksploatacji górniczej” (umowa Nr (...)) wyniosła 58.219,13 zł netto. Na tej podstawie pozwany 31 maja 2002 r. wystawił stronie powodowej fakturę vat nr (...)na kwotę 62.294,47 zł brutto (58.219,13 zł netto).

(dowód: protokół odbioru wykonanych robót z 15.04.2002 r., k. 31 – 31v.; faktura vat nr (...), k. 30 – 30v.; protokół odbioru z 28.11.2002 r., k. 32 – 32v.)

W protokole odbioru wykonanych robót z dnia 15 kwietnia 2002 r., inspektor nadzoru robót budowlanych R. K., kierownik budowy W. S.

i pozwany stwierdzili, że wartość robót za „wykonanie zabezpieczeń budynku kotłowni przy szkole podstawowej w J.na wpływ eksploatacji górniczej” (umowa Nr (...)) wyniosła 72.160,35 zł netto. Na tej podstawie pozwany 31 maja 2002 r. wystawił stronie powodowej fakturę vat nr (...)na kwotę 77.211,57 zł brutto (72.160,35 zł netto).

(dowód: protokół odbioru wykonanych robót z 15.04.2002 r., k. 36 – 36v.; protokół odbioru z 28.11.2002 r., k. 37 – 37v.; faktura vat nr (...), k. 35 – 35v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 252)

W dniu 19 września 2002 r. strony zawarły umowę Nr (...)na „wykonanie wzmocnienia fundamentów pod ścianą klatki schodowej budynku dydaktycznego szkoły podstawowej w J.”. Za wykonanie przedmiotowego zadania pozwany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 6.298,38 zł netto.

(dowód: umowa Nr (...)z 19.09.2002 r., k. 22 – 23)

W protokole odbioru z dnia 24 października 2002 r. komisja odbiorcza nie stwierdziła żadnych usterek wykonanego zadania „wzmocnienia fundamentów pod ścianą klatki schodowej budynku dydaktycznego Szkoły Podstawowej w J.” (umowa Nr (...)). Według kosztorysu powykonawczego wartość robót wyniosła 6.156,56 zł netto (6.587,52 zł brutto).

(dowód: protokół odbioru z 24.10.2002 r., k. 41 – 41v.; faktura vat Nr (...), k. 40 – 40v.; kosztorys powykonawczy z 26.10.2002 r., k. 44 – 48v.)

Zarządzeniem nr (...)z dnia 17 grudnia 2002 r. Wójt Gminy J.powołał komisję do przeprowadzenia inwentaryzacji wykonanych robót budowlanych w budynku Szkoły Podstawowej w J.. Zadaniem tej komisji było:

- przeprowadzenie spisu wykonanych prac przez pozwanego,
- porównanie wielkości i ilości wykonanych prac z kosztorysami inwestorskimi i ofertowym przedłożonymi przez pozwanego,
- wykazanie prawidłowości wykonania prac – w tym instalacji grzewczej, wodociągowej, sanitarnej i elektrycznej poprzez sprawdzenie ich sposobu działania oraz zebranie odpowiednich dokumentów niezbędnych przy ich odbiorze,
- spisanie materiałów budowlanych przydatnych, pełnowartościowych, zgromadzonych na placu budowy, koniecznych i przydatnych do wykonania zadania,
- dokonanie wycień rzeczowych i wartościowych wykonanych robót,
- sporządzenie protokołu odbioru prac wykonanych,
- przejęcie placu budowy.

(dowód: zarządzenie z 17.12.2002 r., k. 54 – 55)

Wynagrodzenie netto za wykonane roboty ustalone przez komisję wynosiło 1.375.017,72 zł, natomiast wartość robót wg faktur wystawionych przez pozwanego to 1.521.440,52 zł netto. Komisja stwierdziła, że pozwany zawyżył faktury

na kwotę 146.422,80 zł netto. Ponadto według komisji, wartość netto wykonanych robót – „wymiany instalacji elektrycznej w budynku dydaktycznym, łączniku i sali gimnastycznej z zapleczem w szkole podstawowej w J.” wynosiła 87.878,49 zł, a nie jak to było w umowie 88.960 zł netto. Wartość netto materiałów nie wbudowanych znajdujących się w obiekcie, które według komisji były pełnowartościowe i przydatne do dokończenia wykonanych prac remontowych wynosiła 2.504,89 zł. Natomiast wynagrodzenie netto za „wykonanie robót adaptacyjnych w pomieszczeniach mieszkalnych w budynku Szkoły Podstawowej w J.” (umowa Nr (...)) wynosiło wg komisji 3.608,19 zł netto, zaś według umowy wynagrodzenie pozwanego miało wynosić 12.000,73 zł netto. Ponadto komisja stwierdziła, że wartość netto prac wadliwie wykonanych wynosi 33.509,93 zł i że ta kwota powinna być potrącona pozwanemu z wartości robót wycenionych dla umowy Nr (...)z dnia 1 sierpnia 2001 r.

(dowód: informacja z 21.10.2003 r., k. 49 – 49v.; opinia biegłego sądowego J. M., k. 251 – 252, 254)

Strona powodowa wysłała pozwanemu zestawienia sald, z których wynikało, że powinien on uiścić na jej rzecz kwotę 140.636,38 zł.

(dowód: zestawienia sald z potwierdzeniami odbioru, k. 61 – 67v.)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało oddalić.

Zgodnie z art. 647 k.c. przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Odbiór robót budowlanych należy w świetle powołanego przepisu do obowiązków inwestora, który winien do niego przystąpić po zawiadomieniu go przez wykonawcę o zakończeniu robót i przedstawieniu ich do odbioru. Dokonanie odbioru robót ma na celu zarówno potwierdzenie ich wykonania co do zakresu i jakości, jak i ewentualne ustalenie, czy roboty zostały wykonane zgodnie z umową łączącą strony, tj. czy wykonano wszystkie roboty, czy występują wady robót i jakiego rodzaju.

Odbiór robót jest elementem przełomowym w stosunkach pomiędzy stronami umowy o roboty budowlane, gdyż z jednej strony potwierdza wykonanie zobowiązania i otwiera wykonawcy prawo do żądania wynagrodzenia, bądź wskazuje na jego niewykonanie lub nienależyte wykonanie w całości lub w części wobec istnienia wad i rodzi odpowiedzialność za wady ujawnione przy odbiorze, a z drugiej strony wyznacza początek biegu terminów rękojmi za wady.

Stwierdzenie w czasie odbioru występowania wad robót winno znaleźć odzwierciedlenie w protokole odbioru, ze wskazaniem oczekiwań inwestora co do usunięcia wad w określonym terminie, względnie innych ustaleń stron, m. in. w zakresie obniżenia wynagrodzenia wykonawcy. Stwierdzenia zawarte w protokole odbioru robót, odnoszące się do wykonania zakresu robót i ich jakości, są oświadczeniami wiedzy. W rozpoznawanej sprawie doszło do odbioru robót w dniach 31 sierpnia 2001 r., 1 października 2001 r. i 31 grudnia 2001 r., co zostało potwierdzone pisemnymi protokołami odbioru (k. 25 – 25v., k. 27 – 27v., k. 29 – 29v.). W protokołach tych nie wskazano na występowanie wad robót. Roboty zostały przez pozwanego wykonane i nastąpił ich odbiór. Odbiór robót bez zastrzeżeń ma konsekwencje stanu właściwego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy łączącej strony. Sporządzenie i podpisanie protokołu odbioru robót uzasadnia domniemanie, że zostały one wykonane zgodnie z umową, ale jest to domniemanie, które można obalić przez wykazanie, że umowa została wykonana nienależycie. Strona powodowa nie wykazała tej okoliczności i nie udowodniła zasadności żądania kwoty wskazanej w pozwie. Za biegłym z zakresu budownictwa J. M. powtórzyć należy, że kwoty dochodzonej pozwem nie sposób rachunkowo zweryfikować. Podkreślić należy, że zakres robót obliczony przez stronę powodową na kwotę 1.375.017,72 zł netto obejmuje ten sam zakres robót, które

strona powodowa odebrała wcześniej od wykonawcy wymienionymi wyżej trzema protokołami odbioru na kwotę 1.521.440,52 zł netto. Sąd podziela również opinię biegłego, że wartość netto prac wadliwie wykonanych na kwotę 33.509,93 zł nie została przez stronę powodową wykazana. Strona powodowa nie dołączyła do akt sprawy żadnych wycień w tym zakresie.

Strona powodowa wywodziła, że wynagrodzenie pozwanego w wysokości 140.636,38 zł nie należy mu się, gdyż obowiązujące go prace zostały wykonane źle i że wartość tych prac jest zawyżona, winna zatem udowodnić swoje stanowisko zgodnie z art. 6 k.c., gdyż z faktów tych wynikało jej roszczenie.

Na stronie powodowej, która domagała się zapłaty, zgodnie z art. 6 k.c. w zw. z art. 647 k.c., spoczywał ciężar wykazania, jakie roboty objęte są poszczególnymi fakturami, wykazania które z nich były objęte umową, a tym samym ryczałtowym wynagrodzeniem z niej wynikającym, a które miały charakter robót dodatkowych niezbędnych do wykonania, aby zrealizować podstawowy zakres robót objęty umową, jaka była wartość tych robót dodatkowych oraz wykazania, iż roboty wykonane zostały wadliwie, a nadto, że ich wartość została przez pozwanego zawyżona.

Zasadą jest, iż jeżeli wykonawca zgłosił zakończenie robót budowlanych, inwestor obowiązany jest dokonać ich odbioru (art. 647 k.c.) i sporządzić protokół z tej czynności. Gdy zamawiający z przyczyn leżących po jego stronie uchybia obowiązkowi odbioru robót, następują skutki zwłoki po jego stronie i takie zachowanie pozostaje bez wpływu na roszczenie wykonawcy, który uprawniony jest do żądania wynagrodzenia i roszczenie wykonawcy staje się wymagalne z chwilą, w której po spełnieniu obowiązków przez wykonawcę, odbiór winien nastąpić. Należy jednak podkreślić, iż wprawdzie strony umowy o roboty budowlane nie mogą uzależnić wypłaty wynagrodzenia należnego wykonawcy od braku jakichkolwiek usterek, to inwestor (zamawiający) ma obowiązek odbioru obiektu budowlanego, ale tylko takiego, który jest wykonany zgodnie z projektem, umową i zasadami wiedzy technicznej. Zdaniem Sądu zamawiający może odmówić przyjęcia robót, jeżeli przedmiot odbioru nie osiągnął gotowości do odbioru lub w toku czynności stwierdzono wady nadające się do usunięcia i wtedy zamawiający może odmówić odbioru do czasu usunięcia wad.

Strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów, z których wynikałoby, że pozwany zawyżył wartość wykonanych robót i że część tych robót wymagała poprawy. W ocenie Sądu takim dowodem mogłaby być opinia biegłego sądowego

z dziedziny budownictwa i kosztorysowana robót budowlanych oraz dowody z dokumentów w postaci całości dokumentacji prowadzonej w związku z realizacją umowy. Biegły J. M. również zwrócił uwagę, że strona powodowa nie dołączyła szczegółowych protokołów inwentaryzacji oraz sporządzonych w oparciu o nie kosztorysów powykonawczych. Strona powodowa dowodów tych nie powołała, a Sąd, w sytuacji, gdy strona na której spoczywał ciężar dowodu, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, nie miał obowiązku podejmowania tego rodzaju inicjatywy dowodowej z urzędu. Należy w tym miejscu podkreślić, iż waloru dowodu opinii biegłego sądowego na ww. okoliczności nie ma informacja komisji do przeprowadzenia inwentaryzacji z dnia 21 października 2003 r. (k. 49 – 49v.)

Opinię biegłego sądowego z zakresu budownictwa J. M. Sąd ocenił jako rzetelną i fachową. Biegły w sposób jasny ustosunkował się do argumentów strony powodowej i zdaniem Sądu opinia biegłego nie budzi zastrzeżeń, co do logicznego uzasadnienia zawartych w niej wywodów. Biegły zwrócił uwagę, iż roboty zostały odebrane bez zastrzeżeń przez inspektora nadzoru, który reprezentował interesy zamawiającego na budowie. Rolą inspektora nadzoru jest m. in. sprawdzanie i odbiór robót budowlanych ulegających zakryciu lub zanikających, ocena jakości wykonywanych robót, rozstrzyga on także, czy stosowane wyroby budowlane są legalnie wprowadzone do obrotu. Strona powodowa za pośrednictwem swego inspektora nadzoru miała więc możliwość kontrolowania całego procesu budowlanego wykonywanego przez pozwanego.

Biegły J. M. zwrócił także uwagę na to, że umowa ryczałtowa nie powinna być rozliczana kosztorysem powykonawczym, gdyż dochodzona pozewem kwota dotyczy umowy nr (...)z 1 sierpnia 2001 r., gdzie strony umówiły się na wynagrodzenie

ryczałtowe. W umowach o roboty budowlane stosuje się zasadniczo dwa rodzaje wynagrodzenia: ryczałtowe i kosztorysowe.

Wynagrodzenie ryczałtowe polega na jednoznacznym uzgodnieniu, z góry przy zawieraniu umowy, sztywnej kwoty tytułem ostatecznie skonkretyzowanej należności za całość robót budowlanych, bez podziału na poszczególne składniki wynagrodzenia. Stąd, jeżeli strony umówiły się na wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby

w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiarów lub kosztów prac. Ryczałt polega na umówieniu z góry wysokości wynagrodzenia w kwocie absolutnej, przy wyraźnej lub dorozumianej zgodzie stron, że wykonawca nie będzie domagał się wynagrodzenia wyższego. Przyjęcie wynagrodzenia ryczałtowego oznacza, że ocena rozmiaru, a co za tym idzie kosztów robot należy do wykonawcy i stanowi jego ryzyko.

Wynagrodzenie kosztorysowe określane jest natomiast na podstawie kosztorysu będącego zestawieniem planowanych prac i przewidywanych kosztów jednostkowych tych prac. Wynagrodzenie kosztorysowe (konkretna kwota wynagrodzenia) ustalane jest dopiero na podstawie kosztorysu wykonawczego,

a więc po zakończeniu i odbiorze robót zleconych w umowie. W praktyce obrotu gospodarczego w umowach o roboty budowlane występuje częstokroć również wynagrodzenie o charakterze mieszanym, w którym ryczałt dotyczy zakresu robót ujętego w umowie, natomiast wszelkie roboty dodatkowe rozliczane są kosztorysowo. Skuteczne zatem zastrzeżone wynagrodzenie dodatkowe przy określeniu ryczałtu za wykonanie umowy, musi obejmować wyłącznie prace niezwiązane z przedmiotem umowy lub nie mieszczące się w zakresie rzeczowym umowy o roboty budowlane.

Wynagrodzenie ryczałtowe jest określane z góry i nie opiera się na żadnym kosztorysie, czy też przedmiarze robót. Zważywszy jednak, że ustalenie ryczałtu, zależy od znajomości zakresu robót budowlanych, ryczałt jest zawsze wynikiem kalkulacji przeprowadzonej w oparciu o dokumentację projektową robót budowlanych. Ze względu na to pomiędzy wstępną kalkulacją ryczałtu a kosztorysem ofertowym nie ma w zasadzie żadnych różnic. Zachodzą one dopiero na etapie realizacji umowy i sprowadzają się przede wszystkim do niedopuszczalności zmian wynagrodzenia ryczałtowego. Na płaszczyźnie zamówień publicznych szacowanie wynagrodzenia na podstawie dokumentacji projektowej oraz innych materiałów wymienionych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r.

w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno – użytkowego (jednolity tekst – Dz. U. z 2013 r., Nr 1129), jest w zasadzie regułą, wynikającą ze specyfiki tego trybu wyłaniania kontrahenta do zawarcia umowy na realizację dzieła lub robót budowlanych.

Dołączenie do umowy dokumentacji wskazującej na sposób wyliczenia wynagrodzenia ofertowego (w szczególności kosztorysu ofertowego), nie wpływa jednak na określony w umowie rodzaj wynagrodzenia, które nadal zachowuje formę ryczałtu. W takich wypadkach, celem przedstawiania tego rodzaju dokumentacji jest jedynie merytoryczne uzasadnienie oferowanej przez wykonawców kwoty wynagrodzenia, ułatwiający w dalszej kolejności ustalenie, czy oferowana cena nie jest za wysoka oraz określenie zakresu robót, do których wykonania obowiązany jest wykonawca w ramach oferowanego wynagrodzenia.

W niniejszej sprawie za wykonanie umowy Nr (...)z 1 sierpnia 2001 r. strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe, o jakim mowa w art. 632§1 k.c.

w wysokości 1.795.485,44 zł brutto. Między stronami nie doszło do zmiany wymienionego ryczałtu, jednocześnie przewidziano, że wszelkie roboty dodatkowe

(w znaczeniu, o którym mowa powyżej) rozliczane będą oddzielnie.

Natomiast odnosząc się do wierzytelności (...) Banku (...) S. A.w P., to wskazać należy, że strona powodowa w porozumieniu z powyższym Bankiem z dnia 3 kwietnia 2002 r. uznała, że są to wierzytelności bezsporne.

Zarzuty pozwanego okazały się uzasadnione a postępowanie dowodowe nie potwierdziło zasadności żądania pozwu, dlatego orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono przyjmując, iż strona powodowa jest stroną przegrywającą sprawę, na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. i §6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity – Dz. U. z 2013 r. Nr 461). Na koszty procesu w wysokości 5.600 zł składa się kwota 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 2.000 zł tytułem uiszczonej zaliczki na wynagrodzenie biegłego (k. 216).

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst – Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.)

w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. W niniejszej sprawie Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Świdnicy poniósł wydatek w kwocie 11,40 zł na wynagrodzenie biegłego J. M., a zatem strona powodowa winna uiścić tę kwotę na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ś. tytułem wydatków.